

Η Πορεία προς το Δίκαιο με Συνοδοιπόρο τη Δικαιοσύνη

Από τότε που πλάστηκε ο άνθρωπος και του παραχωρήθηκε η Γη για να την κατοικήσει, να την εξερευνήσει, να τη δαμάσει, να την εκμεταλλευτεί και να τη διατηρήσει στο μέτρο των δυνατοτήτων του, ήταν αναγκαίο να έχει συνοδοιπόρο. **Δίπλα στον πρώτο άνδρα (ανήρ) βλέπουμε την πρώτη γυναίκα (ανδρίς)**, προκειμένου να δρουν από κοινού για να επιβιώσουν, να αυξηθούν και να βελτιώσουν την ποιότητα της ζωής τους. Καθώς αυξάνεται ο πληθυσμός **διαπιστώνεται** όλο και περισσότερο, **πώς η συνεργασία με τους άλλους** πέρα από την οικογένεια, **είναι απαραίτητη** για την κάλυψη των βασικών αναγκών του ανθρώπου και τη διευκόλυνση της ζωής του.

Παράλληλα **διαπιστώνονται και δυσκολίες στη συνεργασία**, καθώς εμφανίζονται άμεσα εσωστρεφείς τάσεις που **ωθούν στον ανταγωνισμό, στην αντιπαλότητα και στην ροπή προς το κακό του άλλου**. Ο πλησίον από συνεργάτη γίνεται ξένος, ανταγωνιστής, αντίπαλος, εχθρός. Ο άνθρωπος από τη μια συνεργάζεται και οικοδομεί ένα καλύτερο αύριο και από την άλλη συγκρούεται και γκρεμίζει ό,τι καλό είχε χτιστεί μέχρι τότε. **Προς εξουδετέρωση της αρνητικής τροπής** στη συνεργασία αλλά και στη συμπίεση, **οριοθετούνται σταδιακά η ελευθερία και η ευθύνη σε σχέση με τον πλησίον**, για να εξασφαλιστούν τα καλά και συμφέροντα για όλους.

Ό,τι είναι καλό και συμφέρει τον άνθρωπο εκ πρώτης όψεως δεν φαίνεται να εμπεριέχει κάτι το κακό. Αντιθέτως, μπορεί να θεωρηθεί ως προϋπόθεση για τη βελτίωση της ζωής και την εκτέλεση των αλμάτων προόδου της ανθρωπότητας. **Αν όμως τα καλά και συμφέροντα του ενός δεν ταυτίζονται ή είναι αντίθετα με αυτά του άλλου**, η βελτίωση και η πρόοδος συναντούν εμπόδια στην ανάπτυξη τους. Επιπλέον, δεν υπάρχει πρόσφορο έδαφος για συμπίεση και συνεργασία, αλλά **δρόμοι αποκλίνοντες και διασταυρώσεις ανταγωνισμού ή και αντιπαλότητας**.

Ήταν λοιπόν **αναγκαίο να καθοριστεί ένα κοινώς αποδεκτό πλαίσιο** συμπίεσης και συνεργασίας που θα επέτρεπε την αμοιβαία επίτευξη των καλών και συμφερόντων. Ο καθορισμός δεν ήταν (ούτε είναι και σήμερα) εύκολος λόγω της απόκλισης ατομικού και συλλογικού συμφέροντος και γι' αυτό έπρεπε να τεθούν κανόνες. **Κανόνες άγραφοι και γραπτοί που σκιαγραφούσαν μια μορφή του δικαίου**. Εισήγαγαν τον χώρο ελεύθερης επιδίωξης του ατομικού συμφέροντος και τον χώρο ευθύνης για την προστασία του συμφέροντος του άλλου και την υπηρετήση του κοινού καλού.

Αν και έχουν περάσει χιλιετίες από τότε που ο άνθρωπος συνειδητοποίησε την ανάγκη θέσπισης κανόνων δικαίου, εντούτοις **η δικαιοσύνη που πρεσβεύει είναι ελλιπής, ακόμα και σήμερα**. **Οι κανόνες του δικαίου παραβιάζονται**, αλλά και οι ίδιοι οι κανόνες **παραβιάζουν το δίκαιο κάποιων άλλων**. Λόγω της ροπής του προς τα δικά του καλά και συμφέροντα, ο άνθρωπος βλέπει το δίκαιο και την δικαιοσύνη ως εργαλεία επίτευξης των δικών του στόχων. Οπότε υπό την κάλυψη της πολιτικής ορθότητας **παίρνει συνειδητά το μονοπάτι της αδικίας** κατά του πλησίον/συνανθρώπου. **Το μετονομάζει σε δικαιοσύνη**, απομυζά τα καλά και συμφέροντα εις βάρος των άλλων και όταν αποκαλυφθεί η συμφορά, **την αποδίδει στις ατέλειες της δικαιοσύνης και στα λάθη των άλλων**.

Από τότε που ο Κάιν αφαίρεσε άδικα τη ζωή του Άβελ, **η παραβίαση του δικαίου κατά του άλλου που φτάνει μέχρι την αφαίρεση του πολυτιμότερου αγαθού -της ίδιας της ζωής- συνεχίζεται αμείωτα**. Η ιστορία δεν μας διδάσκει. Όχι μόνο δεν

μαθαίνουμε από τα λάθη μας, αλλά αντιθέτως εφευρίσκουμε τρόπους να τα επαναλαμβάνουμε και να τα δικαιολογούμε. Θέλουμε να διδάξουμε στα παιδιά και στις νέες γενιές γενικότερα, τον σεβασμό προς τον άλλο, την ισότητα, την ελευθερία,, όταν **εμείς οι ίδιοι εμφατικά τα παραβιάζουμε με τον χειρότερο τρόπο**. Θέλουμε οι άλλοι να συμπεριφέρονται δίκαια, αλλά εμείς έχουμε πάντα μια καλή δικαιολογία για να παραβιάζουμε το δικαίο του άλλου.

Βέβαια δεν πρόκειται να προβούμε σε μια ανάλυση του δικαίου και της δικαιοσύνης από τη νομική ή ηθική οπτική για να ανακαλύψουμε που ενδημούν. Με την ταπεινή προσπάθειά μας θα θέλαμε να αναδείξουμε **άλλη μια αλγεινή πληγή του ανθρώπινου γένους που αιμορραγεί ακατάπαυστα**, αιώνες τώρα. Όπου εντοπίζεται ανθρώπινη αλληλεπίδραση, **η αντιπαλότητα δικαίου και άδικου, δικαιοσύνης και αδικίας, είναι παρούσα**. Άλλοτε έντονη και εμφανής σαν λαίλαπα που κατακαίει τα πάντα, άλλοτε αδύναμη και αφανής σιγοκαίει σε καρδιά και νου, με κίνδυνο να φουρτώσει η φλόγα της με τον πρώτο εριστικό άνεμο.

«Τις πταίει;» Ποιος είναι ο ένοχος; Εμείς; Οι άλλοι; Το σύστημα; **Όλοι μπορούμε αβίαστα να βγάλουμε την όποια ετυμηγορία μας**, να κουνήσουμε το κεφάλι μας με προβληματισμό και να καθησυχάσουμε τη συνείδησή μας, συνεχίζοντας τη δίκαιη ή άδικη ζωή μας. **Μπορώ εγώ να διορθώσω τα πράγματα;** Τι αξία μπορεί να έχει η θέση μου ή άποψή μου στο χάος αυτού του κόσμου; Ευτυχώς για τον άνθρωπο που βλέπει την αλήθεια, και δυστυχώς για όποιον συμβιβάζεται με το ψέμα, **υπάρχει ακόμα, κάτι που μπορούμε να κάνουμε όλοι μας. Να θέσουμε το δικαίο ως πρωτεύουσα αξία της ζωής μας και να διώκουμε τη δικαιοσύνη ως ύψιστη αρετή**.

Ας λάβουμε ως παράδειγμα ανθρώπους δικαίους που κακοπάθησαν για το δικαίο και έζησαν με δικαιοσύνη, έχοντας μέχρι τέλους καθαρή καρδιά κι ήσυχη συνείδηση. **Ας απορρίψουμε τα πρότυπα αδικίας** που μας πλασάρουν οι δήθεν δίκαιοι διαχειριστές του κόσμου. **Ας ζήσουμε «δικαίως και ευσεβώς στον παρόντα πονηρό αιώνα»**, μέσα στην οικογένειά μας, στη γειτονιά μας, στην δουλειά μας, στην πόλη μας, στην πατρίδα μας. **Ας προβάλλουμε το δικαίο με το παράδειγμά μας** και τα λόγια μας, επηρεάζοντας όσους περισσότερους μπορούμε.

Ας αξιώσουμε ως ενεργά μέλη της Δημοκρατίας μας τη συμπόρευση και τη συνεργασία της με την αυθεντική παιδεία ως έννοια και ολιστική ως διάσταση. Μόνο μέσα από αυτή τη δημιουργική σύνδεση είναι δυνατόν να αναδυθούν ενεργοί πολίτες με υγιείς ανθρώπινες προσωπικότητες, που θα ενεργούν συνειδητώς δίκαια υπέρ του αγαθού του συνόλου. Αν δεν έχουμε τη δύναμη να επιβάλλουμε τούτη την επανασύνδεση, τότε ή θα πρέπει να αποδεχτούμε τη μοίρα μας ή να αλλάξουμε άρδην τη Δημοκρατία μας.

Αν και όλοι στον αστερισμό της πολιτικής κόπτονται υπέρ της βελτίωσης της παιδείας, εντούτοις την έχουν μετατρέψει σε πεδίο αντιπαραθέσεων. Το δικαίο της παιδείας καταπατείται βάνανυσα προς εξασφάλιση οπαδών κομμάτων, διάδοσης αμφιλεγόμενων ιδεών και υποστήριξης των καλών και συμφερόντων για τους λίγους. Η ανακοπή του κύκλου της αδικίας εναπόκειται στη δική μας βουλή δικαιοσύνης, προς αποκατάσταση του δικαίου της Παιδείας, της Δημοκρατίας, του συνοδοιπόρου μας (πλησίον/συνάνθρωπο), και εντέλει του εαυτού μας.

Απρίλιος 2024
Στέλιος Κάλφας